

Centralne zaburzenia przetwarzania słuchowego – co to jest ?

Zaburzenia przetwarzania słuchowego (auditory processing disorder - APD), znane również jako centralne zaburzenia przetwarzania słuchowego (central auditory processing disorder - CAPD) to problem, który wpływa na słuch około 5% dzieci w wieku szkolnym.

Czym jest mechanizm przetwarzania słuchowego?

Przetwarzanie słuchowe to proces, który polega na tym, że mózg interpretuje dźwięki, które docierają do ucha.

Szacuje się też, że co najmniej połowa dzieci z rozpoznanymi trudnościami w uczeniu się, dysleksją, zespołem zaburzeń uwagi i zachowania, ma również problemy z przetwarzaniem słuchowym typu centralnego. Dzieci te nie są w stanie przetwarzać tego, co słyszą w ten sam sposób jak ich rówieśnicy. Występują u nich problemy ze słyszeniem części dźwięków, rozpoznawaniem zmian między dźwiękami w słowach, mimo prawidłowego słuchu fizjologicznego.

Jeśli podejrzewasz u swojego dziecka zaburzenia przetwarzania słuchowego, odpowiedz na poniższe pytania:

- ✓ czy dziecko łatwo się rozprasza, denerwuje w hałaśliwym środowisku?
- ✓ czy przeszkadzają mu głośne lub nagłe dźwięki?
- ✓ czy lepiej funkcjonuje w cichszym otoczeniu?
- ✓ czy ma trudności z zapamiętywaniem poleceń, nawet bardzo prostych i wielokrotnie powtarzanych?
- ✓ czy ma trudności w czytaniu, ortografii, zapamiętywaniem słownictwa?
- ✓ czy ma trudności z zapamiętywaniem wykonaniem zadań matematycznych podawanych ustnie?
- ✓ czy jest słabo zorganizowane i zapominalskie?
- ✓ Czy ma niskie osiągnięcia w nauce?
- ✓ czy w rozmowie ma ono problemy z podążaniem za myślą drugiej osoby?

Jeśli na większość pytań odpowiedziałeś twierdząco przyjrzyj się jeszcze innym objawom centralnych zaburzeń przetwarzania słuchowego:

- ✓ opóźniony rozwój mowy,

- ✓ zaburzenia intonacji i głosu, które mogą przybrać formę mowy wolnej i cichej, bądź bardzo szybkiej i głośnej,
- ✓ zmęczenie po przebywaniu w hałaśliwym miejscu,
- ✓ częste, silne bóle głowy,
- ✓ zaburzona umiejętność skupienia i koncentracja uwagi,
- ✓ nadmierne zwracanie uwagi na nieistotne, rozpraszające bodźce słuchowe,
- ✓ trudności z zapamiętaniem i powtarzaniem usłyszanej informacji, sekwencji dźwięków, trudności z uczeniem się na pamięć i zapamiętywaniem (na przykład imion, dni tygodnia),
- ✓ pismo o charakterze dysgraficznym,
- ✓ trudności w czytaniu, polegające na niewłaściwym łączeniu głosek w sylaby, a potem w wyrazy oraz myleniem podobnie brzmiących głosek jak p/b, w/f (co dodatkowo odzwierciedla się w błędnym zapisie),
- ✓ błędy ortograficzne w piśmie, ale zazwyczaj typu słuchowego,
- ✓ skupianie uwagi na głosie mówiącego, a nie na słyszanych treściach,
- ✓ trudności z dobrym słyszeniem w szumie,
- ✓ brak płynności w wypowiedzi

Kłopoty z rozumieniem mowy

Dzieci z APD mogą słyszeć normalnie i rozpoznawać pojedyncze dźwięki w bardzo cichym otoczeniu. Problem pojawia się zazwyczaj wtedy, gdy różnice pomiędzy dźwiękami w słowach, nawet wypowiedzianych głośno i wyraźnie, są niewielkie. Często zdarza się to w pomieszczeniach, miejscach, w których panuje hałas, na przykład na placu zabaw, podczas imprez sportowych, w szkolnej stołówce. Gdy mowa nie jest kierowana bezpośrednio do nich, mogą jej nie rozumieć. Podobnie z pytaniami i poleceniami - często nieprawidłowo reagują na nie, zwłaszcza, gdy są długie i skomplikowane. Objawy centralnych zaburzeń słuchu mogą wahać się od łagodnych do ciężkich, przybierając różne formy.

Zaburzenia przetwarzania słuchowego bywają często mylnie rozpoznawane, ponieważ wiele wymienionych zachowań towarzyszy również innym problemom, takim jak trudności w uczeniu się, nadpobudliwości psychoruchowej ADHD, a nawet depresji. Wstępną diagnozę może postawić specjalista z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, jednak właściwe rozpoznanie należy do audiologa bądź otolaryngologa.

Przyczyny zaburzeń

Często przyczyna choroby dziecka nie jest znana, ale do czynników ryzyka, które mogą mieć wpływ na wystąpienie Centralnego Zaburzenia Przetwarzania Słuchowego należą:

- wcześniactwo,
- niedotlenienie w czasie porodu,
- uraz głowy,
- zatrucie ołowiem,
- częste i przewlekłe infekcje, zapalenia ucha środkowego,
- genetyczne dyspozycje – dysleksja

Czynnikiem ryzyka może być również zbyt długi czas spędzany przed telewizorem i komputerem.

Bardzo ważna jest diagnoza

Bardzo ważna jest wczesna, właściwa diagnoza, które ukierunkuje pracę terapeutyczną z dzieckiem. Pozwala to uniknąć opóźnień w rozwoju mowy i problemów w nauce szkolnej. Jednak większość z testów przeprowadzonych w celu sprawdzenia centralnych zaburzeń przetwarzania słuchowego wymaga odpowiedniego wieku, czyli ukończonych 7 lub 8 lat, dlatego wiele dzieci nie jest diagnozowanych wcześniej i dość późno rozpoczyna odpowiednią terapię.

Należy pamiętać, że układ słuchowy dziecka rozwija się do 15 roku życia, dlatego większość dzieci z rozpoznaniem APD można jeszcze rozwinąć lepsze umiejętności w okresie, gdy ich układu słuchowy wciąż dojrzewa. Właściwa terapia mowy i języka oraz urządzenia wspomagające słyszenie mogą pomóc dzieciom w rozumieniu dźwięków i rozwijaniu dobrych umiejętności komunikacyjnych. W obecnych czasach w Polsce możliwości oddziaływań terapeutycznych są znaczne, powstaje coraz więcej ośrodków prowadzących terapię zaburzeń przetwarzania słuchowego. Stosuje się standardowe metody pracy terapeutycznej oraz nowoczesne metody rehabilitacji – treningi słuchowe metodą Johansena, Tomatisa, trening słuchowy Neuroflow dr. Andrzeja Senderskiego.

Jak możesz pomóc dziecku?

- w miarę możliwości, w domu i w szkole, redukuj wszelkie szумы i hałasy,
- poproś dziecko, by patrzyło na Ciebie, gdy mówisz,
- wracaj się do niego za pomocą prostych, wyrazistych zdań,
- mów w nieco wolniejszym tempie i spokojnie,

- za każdym razem proś dziecko, aby powtórzyło na głos twoje polecenia (także samo do siebie),
- zapisuje zalecenia, rzeczy do wykonania w późniejszym czasie. Twojemu dziecku pomaga dobra organizacja, planowanie, dlatego warto zadbać o spokojny, zorganizowany styl życia,
- zapewnij dziecku spokojne miejsce, w którym w ciszy może odrabiać lekcje i uczyć się,
- dbaj o odpowiednią ilość snu,
- ucz pozytywnego, realistycznego podejścia do własnych ograniczeń oraz buduj w dziecku poczucie własnej wartości – to bardzo ważne dla prawidłowego rozwoju osobowości twojej pociechy. Wiara w siebie i odpowiednie techniki radzenia sobie z zaburzeniem, czasami mogą zdziałać cuda.

Opracowanie: Magdalena Kaniewska - Przygońska, surdopedagog